

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Super cap. Firmitet. & super cap. Damnamus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

et infra de prescrip. quoniam omne quod non est ex fide, id est, conscientia, de pen. dist. 3. quarat. §. ut il lud Ambrosii. alias est versi.

Item dicitur fides credulitas, secundum quam credimus id quod non videmus. Fides enim est de re non visa. de pen. dist. 4. in domo. versi. et si abiero. unde etiam dicitur: Fides non habet meritum, cui humana ratio prebet experimentum.

Item dicitur fides promissio. Inst. de reru. diu. §. vendit e. et infra, de spon. duorum. c. 1.

Item alio modo dicitur fides, collectio articulo- rum ut hic, et 2. q. 1. hec est fides, praterea et in symbolo Athanasii dicitur: Hec est fides catholi- ca, quam nisi, &c.

Item dicitur fides equitas in actionibus conside- rata. Inst. de act. §. actionum autem. quaedam sunt bonae fidei, quaedam stricti iuris.

† Vide omni- no S. Tho. 2. 2. q. 4. ar. 1.

Fides vero sic describitur ab Apostolo in epist. ad Heb. 11. prout hic sunt iter. Fides est substantia reru. sperandarum, argumentum non apparentium. Et dicitur substantia sperandarum reru. quia sperare debemus, quod dictum a Prophetis, esse futurum. Ar- gumentum non apparentium dicitur, quia per prophe- tias iam completas, debemus habere argumentum, id est, probationem non apparentem de futuris com- plendis, scilicet de die iudicii, et de fine mundi.

Sed videtur, quod definitio ista non sit bona: quia vera definitio convertibilis debet esse cum suo defi- nito: sed haec non est convertibilis, quia spes simili- ter est substantia sperandarum reru. unde vide- tur inferendum, quod fides est spes, quod est falsum.

Item haec definitio videtur loqui tantum de fut- uris: cum fides sit tam de presentibus quam de pre- teritis et futuris, eo quod habet se ad omnia. Ad praeterita: quia credendum est Christum fuisse natu- rum et passum. Ad presentia: quia credendum est, quod ipse sit, qui in altari quotidie conficitur, ad futura: quia credere debemus ipsum venturum et iudicatu- rum vivos et mortuos: et ita videtur esse insuf- ficiens ista definitio: et licet diversa tempora com- prehendat, una tamen fides esse videtur. Unde satis potest dici, quod non est vera definitio, sed quaedam notificatio fidei ab Apostolo dicta.

Potest autem magistraliter definiri. Fides est vo- luntaria certitudo absentium, infra scientiam, et su- pra opinionem constituta. Scientia enim habet cogni- tionem: fides vero non. Unde dicit Aug. Fides est, credere quod non vides, de pen. dist. 5. in domo.

† S. Thomas 2. 2. q. 4. ar. 14. explicat qua- liter hoc in- telligi deat.

Species autem fidei sunt duae. Una est formata, quam habent boni. Et est alia informis, quam habent mali, et existentes in mortali peccato: et fides eo- rum caret forma. Prima est virtus, a qua dicuntur si- deles quicumque baptizantur: de consec. dist. 4. si qui apud, et talis fides dicitur informata charitate. Unde sic potest definiri: fides est qualitas, qua quis credit quod diligit: charitas dignior est, penes quam con- sistit omne meritum, et est fons vitus, cui non com- municat alienus scilicet a fide infra, de reg. licet. in fi. et de pen. dist. 1. omnis, qui non diligit, unde dicitur: Fides nostrae, est virtus quam charitas comita- tur. Unde dicit Aug. Fides, qua per dilectionem opera- tur, est fundamentum omnium virtutum. 1. q. 1. cu. Pau.

et alias ita definit. Haec est fides, qua per dilectio- nem operatur. de pen. dist. 2. c. charitas. §. item Domi- nus. Amen. ver. haec est fides. et non ea quae de mo- num est, qua credunt et contremiscunt. De fide in- formata charitate dicit Abac. c. 2. propheta: Iustus autem in sua fide vivet. Fides nostra est eadem in substantia cum fide antiquorum, ut dictum est, quod probat Evangelium. Turbe autem quae praecedebat et quae sequebantur, clamabant dicentes, Osanna fi- lio David, Matth. 21.

Disiunt tamen in qualitate: quia quod ipsi cre- debant de futuro, nos credimus de preteritis, scilicet Christum natum et passum.

Principales autem articuli fidei nostrae, sunt septem, secundum quod septem sunt dona Spiritus sancti, quos quilibet Christianus scire tenetur, et credere sicut tenet Ecclesia, et sunt hi: Incarnatio sine natiuitas, baptismus, passio Christi, sine morse- ius, descensus ad inferos, resurrectio, ascensus in cae- lum, aduentus eius in iudicium. De quibus habes in prima constitutione, firmiter, pro quibus 10a. Apo- caly. c. 5. legitur stetit, ubi dicitur: Vidi librum sigillatum septem sigillis formam imprimetibus in caelo et in terra, et apud inferos: et nemo fuit dignus aperire librum, nisi leo de tribu Iuda. Et isti septem articuli patent in his versibus:

Nascitur, abluitur, patitur, descendit ad ima: Surrexit, scandit, ueniet discernere cuncta.

Secundum quosdam theologos sunt 12. articuli fidei propter 12. Apostolos, qui eadem hora instinctu Spiritus sancti, symbolum composuerunt.

Et est aliud symbolum maius, quod cantatur in Missa in Constantinopolitana synodo factum pro- pter Gregos, qui non credebant, quod Spiritus sanctus procederet ab veroque, de consec. dist. 5. c. ult. et pen. Est et tertium symbolum Athanasii: Quinque vultus, quod cantatur in prima. Istud potest ap- pellari quartum symbolum: et ita sunt modo quatuor, sicut quatuor Evangelistae.

Premium vero credentium est vita eterna: pena vero non credentium est gehenna perpetua, iuxta il- lud: Hec est fides catholica, quam nisi quisque fide- liter firmiterque crediderit, saluus esse non poterit. et Qui crediderit et baptizatus fuerit, saluus erit. infra de baptis. et eius effectus, maiores. Ber.

De hac materia habes de consec. dist. 3. c. ult. de consec. dist. 5. c. pen. et ult. 2. dist. per totum, 23. dist. qui episcopus.

Glossa super cap. Firmiter.

Firmiter] Non solet summaris, sed pro summaris diuiditur in duas partes principales. Secunda ibi una vero. Prima tractat de summa Trini. et eius operibus: de fide catholica, et articulis fidei. Secun- da pars principalis tractat de sacramentis. Abbas Panormitanus.

Firmiter] Hoc ideo dicit, quia ordo fidei nostrae probari non potest, et quia ubi ratio deficit, fides supplet. de consec. dist. in c. 4. cap. nihil est aliud. et dist. in. ult. c. ult. arg. ut quod sermo sonat, affectus sentiat, id est fides, de consec. dist. in. 2. c. reuera. in fin. quia

† hoc gatu- chre Aug. de A- sum- restat- fialit- ar. 1. eius in al- ne. d. 5. 5.

† De articu- ad huma- tem Chri- spectanti- quitur ut- S. Th. 2. 2. ar. 7.

† Hoc sym- lum & len- tia paulu- in hac pri- parte ad- cit Eym- cns, lup- bus vide- metatoo- de unde in- intell- gna- apertus.

fn. quia fides est de re non visa. de pa. dist. 4. in domo. in fine.

Qualiter hoc intelligatur, pulchre docet Augustinus de Ancona in summa de poestate Ecclesie, q. 28. ar. 1. & Palacius Rubius in allegatione de heresi. §. 5.

Credimus] Hoc ideo dicit, quia dubius in fide, infidelis est, infra, de heretic. capitulo primo, & arg. 12. que si iove prima, omne quod, in fi. Et est simile de accusato, contra quem nihil est probatum. & sic remanet dubius, quando se non purgat. Et quia fides est exordium nostrae reparationis: ideo prius de ea promittit: quia prius homo debet instrui in fide. de conse. dist. inct. 4. ante baptismum & cap. ante viginti.

Simpliciter] Fides enim simplicibus verbis est proponenda. 23. dist. in. qui episcopus. & 23. dist. in. quando. Sic & testimonium debet esse purum. 3. q. 9. pura. Et simplex esse debet constitutio, similiter & lex. 4. dist. erit autem. Sic & qualibet scriptura, si obscure loquatur, pro non scriptura habetur. ff. de ijs, qua pro non scrip. ha. l. 1. sic & testimonium obscurum non valet infra, de prob. in praesentia. & infra de testi. cum clamor. & ff. de interro. ac. de atate. §. nihil interest. Et generaliter nunquam per extranea verba res est proponenda, sed per visa tate. arg. 27. dist. relatum. 10.

Vnus] Hoc dictum fuit ad differentiam plurium planetarum, quos quidam colebant tanquam Deos. Verus] Dicitur est ad differentiam fictorum.

Aeternus] Hoc ideo dicit, quia misericordiae Dei nec mensuras possumus ponere, nec tempore desinere. de penit. dist. inctioe prima. multiplex. & 26. q. 6. is qui.

Immensus] Id est, sine mensura: unde dicitur inter omnia non inclusus, extra omnia non exclusus supra omnia non elatus.

Incommutabilis] 22. quaes. 4. incommutabilis. & tamen dat cuncta moveri. Unde Boetius 3. ca. de consolatio. Stabilisque manens, dat cuncta moveri. saepe tamen mut at sententiam suam, ut ibi dicitur, & cap. unusquisque. in fine.

Incomprehensibilis] Unde in veteri lege dicitur: Bestia qua montem tetigerit, lapidabitur. & illud: Accedet homo ad cor altius, & exaltabitur Deus ab eo. & illud: O altitudo divitiarum sapientiae & scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt opera eius, & inuestigabiles viae eius.

Omnipotens] quia omnia potest, quae decent eius potentiam, & quae posse est aliquid posse, unde peccare non potest, quia peccare non est aliquid posse: ut ait Aug. immo est aliquid non posse: ut de pen. dist. 2. c. ult. §. charitas.

Ineffabilis] unde aliud: Sapientiam eius quis enarrabit? quasi diceret, nullus.

Glossa sequens tractat de triplici compositione & dat simile in anima.

Simplex omnino] Nota quod multiplex est compositio. Est enim proprie compositio partis ad partes, ut in rebus corporalibus. Item est compositio proprietatis ad subiectum, ut rationabilitas in anima. Item forma ad substantiam, & substantia ad formam. & nulla istarum compositionum cadit in Deum, & ideo dicitur simplex omnino, id est in quolibet sensu compositionis. Et pone quasi simile in anima, cuius substantia simplex est, & tamen tria

A reperiuntur in anima. Intellectus qui praeconcepit, ratio quae discernit, & memoria quae conservat. Intellectus praecogitans, patri primo operanti comparatur. Ratio discernens comparatur filio, qui est sapientia Patris disponens omnia in caelo et in terra. Memoria conservans, comparatur Spiritui sancto, qui omnia bona corroborat & confirmat. Sicut ista tria idem sunt in substantia cum anima: sic & tres personae Pater, & Filius, & Spiritus sanctus idem sunt in substantia.

Coomnipotes] ut in simbolo Athanasii, sed tamen non tres omnipotentes, sed unus omnipotens.

Coeterni] Sed contra videtur in dicto simbolo ubi dicitur: & tamen non tres aeterni, sed unus aeternus. Solutio. hic ponuntur adiective istae dictiones, ibi autem substantiae. haec est differentia: hic designant personas, ibi essentiam, licet totae tres personae coeternae sibi sunt, & coequales.

Simul] Unde Salamon: Qui manet in aeternum, creavit omnia simul. Unde in Genesi: In principio creavit Deus caelum & terram, quod simul factum fuit, sed simul dici non potuit.

Humanam] Quia prima die angelos creavit, et sexta die creavit homines.

Quasi communem] id est, mediam inter angelicam & mundanam: vel communem, id est utriusque conformem: quia in pluribus conformatur se cum angelis scilicet in ratione, & discretione: & in multis cum inferioribus creaturis, quia sentimus cum illis & in pluribus alijs.

Diabolus] Dicitur criminator, & calumniator, & est Graecum vocabulum.

Demonos] Demon interpretatur, sciens. Et est argu. ex hac littera, quod de bono procedat malum: quod est falsum, ut hic exponitur: quia angelus non habuit remedium sicut homo: quia homo peccavit per suggestionem, angelus per se sine alterius suggestione, ut dicit littera sequens.

Glossa seq. quaerit, arguit negativae, soluit contrarium, & argumento respondet.

Creata sunt boni] Numquid est idem de homine? Videtur quod non, per hoc quod dicit Apostolus: Erasmus enim natura filij irae sicut & ceteri, a qua nullus liberatur, nisi per fidem, de conse. dist. 4. c. 11. quod incipit, firmissime. Dicat quod homo ab initio bonus creatus fuit, sicut & angeli & in charitate, ut de pen. dist. 2. tolle charitatem. ver. Adā vero, & c. seq. & c. princeps. videtur quod homo creatus fuit immortalis. de conse. dist. 4. placuit igitur. versus si. dist. Et auctoritas praedicta sic debet intelligi, Erasmus enim natura filij irae, id est, Erasmus digni pena aeterna, sine debitoribus irae, id est, penae aeternae, naturae, id est inseparabili vitio, scilicet originali peccato. Originale tenim peccatum ita inheret humano generi, sicut si esset ei naturale: quia si esset natura nos non deserit dum sumus, ita nec originale peccatum: sed tamen post baptismum non nocet. de conse. dist. 4. c. 2.

Per se] id est, ex proprio defectu.

Diaboli suggestione] Et ideo magis puniendus est diabolus, quam ipse faciens. 86. dist. tanta. circa si. ibi, eos vero, nec illud excusat diabolus, si homo

De peccato originali ple ne S. Thom. 1. 2. q. 81. 82. & 83.

illud alias facturus esset. ff. de ser. cor. l. 1. §. qui igitur licet videatur, quod pro sola ratione hortatione non debet teneri: non enim qui exhortatur, mandatoris opera fungitur. ff. de iis qui not. in fa. l. ob hec verba, in fine. Nec id excusat hominem, quod consilio alterius fecit, quia debuit & potuit explorare apud semetipsum an expediret ei tale consilium. ff. man. l. 2. in p. & si dubitabat, potuit consulere peritiores. Quare imputatur alicui. ff. de iu. & fa. ign. l. regula. §. sed iuris. & ff. de bo. poss. in honorum, in fi. & 37. dist. §. vlt. fo. And.

Glossa sequens declarat triplicem legem sub triplici tempore.

Ordinatissimam dispositionem temporum.]

† De hac dispositione cōtempus ante legem, & tempus sub lege, & tempus sub lege gratie. In tempore ante legem habebant homines ius naturale, quo regebantur, quod consistebat in his duobus praeceptis contentis his versibus. Quod tibi vis fieri, mihi fac: quod non tibi, noli. Sic potes in terris vivere iure poli. dist. 1. in princ. In tempore sub lege regebantur decalogo Moysi dato a Deo, & tunc contingebant omnia in figura, quae completa fuerunt tempore gratiae, quando Dei filius nos docuit praecepta Evangelica, quibus hodie regimur: in quo scripturae fuerunt completae. & hic est ordo, de quo hic dicit.

A tota Trinitate] hoc ideo dicit, quia inseparabilia sunt opera Trinitatis. de consec. dist. 3. c. vlt. in fi. & 28. q. 1. sic enim neque, circa princ. per mediam colu. Nec potest filius a se facere quicquam, nisi quod viderit patrem facientem. de consec. dist. 5. c. vlt. in fi.

Incar-natus] Hic explicatur primus articulus fidei.

Vna] Hoc fuit figuratum in arca Noe. Gen. 7. ubi fuit redemptio sanctorum per duas naturas, quoad opinionem & veritatem.

Impassibilis] 22. q. 4. incommutabilis, & habetur figura hic versibus. Nihil Isaac patitur, aries fit victima Christo. Nec deitas patitur, cum moriatur homo. 22. q. 1. cap. si quilibet. §. Abraham & cap. seq.

Mortuus] Hic explicatur tertius articulus fidei.

Descendit ad inferos] Quartus articulus.

Resurrexit a mortuis] Quintus articulus.

Ascendit in caelum] Hic est sextus articulus.

Venturus] Septimus articulus.

Nūc gestat] Vnde Apostolus: hoc mortale induet immortalitatem.

Vna] Hec est secunda pars principalis, in qua tractatur de sacramentis. Et primo de sacramento Eucharistiae, interserens de sacramento ordinis. Secundo de sacramento baptismi: ibi, sacramentū. Tertio de sacramento poenitentiae: ibi, & si post. Quarto de sacramento coniugij: ibi, non solum.

Extra quam] 24. q. 1. quoniam vetus.

Est sacrificium] De consec. dist. 2. cap. nec Moyses, vnde dicitur. Rex sedet in caena turba in cētus duodena. Se tenet in manibus, se cibari ipse cibus. Dicit Aug. De carne beate Mariae car-

nem accepit, & eandem carnem ad manducandum dedit ad salutem, de consec. dist. 2. acceperunt Iudei. & hoc fuit significatum in persona David, de quo dicitur: Ferebatur David manibus suis, ut ibi dicitur. Ber.

Sub speciebus panis & vini] Hoc ex causa statutum fuit, ut in alia forma sumeretur propter horrorem. Vnde dicitur. Nisi quis manducaverit corpus meum, & biberit sanguinem meum, & c. audito hoc verbo scandalizati sunt discipuli, & dixerunt: dū-

rus est hic sermo. de consec. dist. 2. 1. de hoc sacramento traditur infra de celeb. miss. cum Marthae.

Secundum clausus Ecclesiae] Nota hic quod non potest consistere corpus Christi, nisi fuerit ordinatus in forma Ecclesiae.

Sacramentum vero baptismi] Hic est secundus articulus, quod ultimo ponitur: & hic exprimitur forma baptismi, quae servatur Ecclesia. de consec. dist. 4. firmissime, & infra de baptis. & eius effectū. c. maiores.

A quocunque] A quocunque ergo baptismus conferatur in forma Ecclesiae, sic ratum est, ut 1. q. 1. quod quidam. & de consec. dist. 4. a quodā. & c. Romanus. 24. q. 1. c. subdiaconus. §. sed illud.

Glossa seq. & profequitur triplicem hominum statum.

Coniugati] Nota quod tres sunt ordines in Ecclesia Dei, scilicet virgines, continentēs, & coniugati. Christus enim plus amat virgines quam alios, quia sponte tribuunt quod sibi non fuerat imperatum. Continentes etiam plus Deo placent, quia coniugati, quia non expedit homini ad regna caelestia tendenti, accipere uxorem, ut 32. q. 5. tunc saluabitur. & ea sunt in nostris officijs gratiora, quae cum liceret non impendere, tamen causa dilectionis impendimus. 28. q. 1. iam tunc.

Glossa ordinaria super Cap. Damnamus.

Damnamus] Hec decretalis dividitur in duas partes principales. In prima reprobat doctrinam abbatis Joachimi, ibi, Reprobamus. In secunda damnat illam Almarici. Prima pars facit quidam: quia primo reprobat doctrinam abbatis Joachimi contra magistrum sententiarum, quae profequitur exprimendo motiva & rationes ipsius. Secundo ibi, nos autem, approbat sententiam magistri, qua damnat Joachim. Tertio ibi, cum ergo, respondet auctoritati, qua principaliter movebatur Joachim. Quarto ibi, si quis, damnat tenentes opinionem Joachimi. Quinto ibi, in nullo, protestatur pro monasterio, cui presuit Joachim. Abbas Panormitanus Non est generans] adiective tenetur, id est, non generat, licet sit persona generans.

Afferit] Scilicet Joachim.

Ille] Scilicet Petrus.

Qui plantat] Scilicet predicando.

Et qui rigat] Baptizando. In epistola ad Corinth.

Vnum corpus] Vnione charitatis & spiritus. de consec. dist. 4. quæris a me.

Ut sint unum] Id est, eiusdem voluntatis.

Nos

Nos vnum] Scilicet vnione natura.
Non enim] Hic respondet concilium auctoritatibus Ioachim.

Ait] Scilicet Ioachim.

Glossa sequens ponit triplex testimoniū personarum Trinitatis.

Pater, & Filius, & Spiritus sanctus] Pater dedit testimonium deitatis quando dixit: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Filius dedit testimonium deitatis, quando in more transfiguratus potētia deitatis, & speciem aeternae beatitudinis ostēdit. Spiritus sanctus dedit testimonium, quando super baptizatum specie columbae requieuit: vel quando ab inuocatione nominis Christi, corda credentium implenuit.

Et hi tres vnum] Id est, indifferentes quo ad dā dum gratiam. Vel vnum, id est, vnus substantia, vel essentia.

In terra] Scilicet quod Christus fuit homo infra de celebra. mis. in quadam.

Spiritus] Id est, humana anima, quam emisit in passione.

Aqua sanguis] Quae fluxerunt de latere Christi, vt in decre. pra. in qua idē, & fuit vera aqua & non aquaticus humor, vt quidam haeretici mentiuntur.

Et hi tres vnum sunt] Nō natura eiusdē substantia, sed cooperatione eiusdē mysterij: quia spiritus per adoptionem nos filios Dei fecit, aqua fecit nos filios Dei per ablutionem baptismi, sanguis per redemptionem gratiae.

Non est generans] Id est, non generat, sed est persona generans.

Glossa sequens distinguit triplicem speciem nominum in diuinis.

Neque genita] Not. ad intelligentiam personarum in trinitate, quod nominum quaedam sunt essentialia, quaedam personalia, quaedam notionalia.

Essentialia sunt, quae in singulari numero dicuntur congrue de tribus personis singulariter, vt Deus bonus, Deus iustus, aeternus, omnipotēs, & similia, in plurali vero numero incongrue dicuntur, iuxta illud Athanasij: & non tres Dij, sed vnus est Deus. Personalia sunt, quae supponūt personam, & in singulari numero tantum, vt Pater & Filius & Spiritus sanctus. Notionalia sunt, quae notant distinctionem in personis: vt generans, generata, & procedens. Ista notionalia, cum veniunt adiectiue, dicuntur tantum de personis, & non de essentia, sed quando tenentur substantiue, tunc dicuntur tam de essentia quam de personis. vnde haec propositio simpliciter est vera, Pater est generans sine haec dictio generans, teneatur adiectiue, sine substantiue. Si autem dicatur, substantia diuina est generans, si haec dictio, generans, teneatur adiectiue, falsa est, qui. v. velle notare distinctionem in diuina essentia: si teneatur substantiue, vera est, quia tunc est sensus; substantia diuina est generans, id est, persona quae generat. Vnde nomina ista, generans, genita, & procedens, adiuncta nominibus personarum, distinctio nem notant personarum: iuncta vero cum nominibus istis substantiuis naturae, seu essentia diuina, te

A nentur substantiue, & notant essentiam tantum. Natura] Haec est illa summa res, quam dixit magister Petrus.

Glo. seq. ponit quomodo in diuinis disiunctiua nomina tripliciter iunguntur.

Alius sit pater, alius filius] disiunctiua siue partitiua nomina vnus, aliquis, alius, duo, vel similia, aliquando significant essentiam, aliquando nō. Nomina partitiua iuncta cum nominibus personalibus, & non essentialibus in masculino & feminino genere, notāt distinctionē in personis: pater est vnus, filius est alius, Pater, & filius sunt duo. Iuncta vero nominibus essentialibus, ita quod eis innituntur, essentiam notant: vt pater est vnus Deus, pater et filius sunt vna essentia. In neutro vero genere, tantū essentia notant pater & filius sunt vnum, id est, vna res. & ideo optime dicit, alius pater, alius filius, id est, alia est persona patris, & alia est persona filij, non tamen aliud, immo idem sunt in substantia, vt iam pater.

Orthodoxam] Id est, rectam. ab orthos quod est rectum: & doxa, quod est gloria, quasi recte gloriosa. Hoslien.

Ei dedit] Vnde Aug. Nihil habet filius, quod non nascendo à patre acceperit.

Simplex omnino] De hoc dicas vt supra, c. proximo.

Procedēs] Scilicet per inspirationem. de consec. dist. vlt. c. pen. in fi.

Cum ergo veritas] Dicit respondeo auctoritati praedictae, Volo pater, & c. & eam exponit, quā in ducebat pro se Ioachim, & exponit qualiter intelligatur hoc verbum, vnum: & per hoc etiā alijs auctoritatibus responderetur.

Orat] In Euangelio Ioannis.

Vnum in nobis] Id est, vniti nobis vnione spiritus.

Vnum sumus] Hic in alia significatione accipitur hoc nomen, vnum id est, vnione substantia, seu naturae, vt infra sequitur.

In gratia] Id est, per gratiam.

Florensi monasterio] Not. quod si auctor reprobatur, & eius scripta sunt reprobanda. Infra de heret. fraternitatis. immo & si bona essent, reprobaretur ratione auctoris: quia nō licet ei hoc facere. 96. distin. bene quidem. hic vero licet auctor non reprobetur: quia confitetur se seruare fidem catholicam, tamen scripta sua (quia malam habebant sententiā) reprobantur.

Corrigenda] Et ideo quia paratus fuit corrigi, & se correxit, vt sequitur, non debet dici haereticus licet quandoque errasset in fide. 24. q. 1. haec est fides, & q. 3. dixit Apostolus.

INNOCENTIVS SVPER

codem tit. de summ. trini.

& fide catholica.

1 Ad credēdum ea, quae sunt fidei, quilibet tenetur.

2 Prælati, & qui curam habēt animarum, explicitē credere debent articulos fidei.

3 Papa & prælati dispensare ex causa possunt cum

B 3 cum

† Sicut Th. 3. parte q. 74. arti. 7. ad 3. arg.

† Ad intelligentiam huius glossae vide theologos li. 1. sen. dist. 34. & sancti Thomae part. 1. q. 13.

† De materia huius glossae vide late in commentario super cap. fraternitatis, relato infra in 2. par. Directorij, I principio.

- cum illiteratis.
- 4 An clericis pauperibus sufficiat credere sicut laicis, & in quibus eos non excusat impenitentia fidei.
- 5 An liceat clericis iurisprudentiam fidei cognitioni seu Theologiae preferre.
- 6 Bonum est laicis studia fidei seu Theologiae addiscere, sed non peccat alijs scientijs vacando.
- 7 Fides implicita quando profit.

FIRMITER credimus.] De fide teneas, quia quaedam est fidei mensura, ad quam quilibet tenetur, & que sufficit simplicibus. & est forte omnibus laicis, scilicet, quia oportet, quod liber adultum accedentem ad fidem credere, quia Deus est, & quod est remunerator omnium bonorum. Item oportet omnes alios articulos credere implicitis, hoc est credere, verum esse quicquid credit Ecclesia Catholica.

2 Hanc autem mensuram excedere debent prelati Ecclesiarum quicunque curam animarum habent, quia debent scire articulos fidei explicitis, & distinctis, qui continentur in symbolo, scilicet, Credo in unum Deum, & Quicumque vult. 38. dist. c. 1. & 2. & c. seq. Episcopi enim plus scire debent: quia de eis scire debent reddere rationem omni poscenti. 36. dist. cap. qui Ecclesiastici. §. 1. & 38. dist. capi. omnes non tamen dicimus, quod incontinenti teneantur preceptis de omnibus respondere, sed prehabita deliberatione, & etiam si oportuerit, cum consilio aliorum.

3 Non negamus tamen, quin Papa, & alij superiores prelati possint dispensare ex certis causis minus literatos & minus industriosos in temporalibus sustinere. infra de reuiv. cap. nisi cuius. §. pro defectu.

4 De clericis autem inferioribus satis videtur, quod si essent pauperes, qui non possent intendere studio, quia non habent magistros vel expensas, quia oportet eis proprijs manibus quereere victum, quod eis sufficiat scire sicut simplicibus laicis, & aliquantulum plus, sicut de sacramento altaris: quia oportet eos credere, quod in sacramento altaris conficitur verum corpus Christi: & hoc ideo, quia circa illud quotidie & continue versantur plus, quam laici. Si autem haberent magistros & expensas ad discendum, tunc peccarent, nisi plus proficerent in cognitione distincta fidei, quam laici debent tamen ab eo, qui imponit eis penitentiam, de ignorantia vel potius de negligentia sciendi scrutari, ut diligenter attendant quare in eis non proficiunt vel propter duritiam ingenij, vel quia eos oportuit circa exhibenda necessaria confratribus suis, vel pauperibus, vel bonis spiritibus: & idem dicendum est de alijs operibus bonis: nam cum non teneantur ad explicitam cognitionem articulorum, bene licet clericis illis explicitam cognitionem postponere alia opera pietatis.

5 Item etiam ex causa possent illi scientijs preponere alias scientias, ut si velint addiscere sci-

tiam iuris, ut pauperes in iudicio defendant ne opprimantur, non peccant: tamen credimus, quod non debent ita preponere scientiam cognitioni fidei, quin in ea proficiant, & bene videtur quod semper plus debent intendere circa cognitionem articulorum predictorum, quam circa cognitionem iuris, postquam expensas habent ab Ecclesia, nisi in contrarium eos iusta causa moueat.

6 Item videtur quod etiam laici, quibus Deus dat talentum subtilis ingenij, quod melius faciunt si suum ingenium impendant in cognitionem predictorum: quamuis non videatur quod peccent etiam si eis non imendant. Videtur autem eis sufficere, quod talenta sibi credita non abscondant in terra, id est in terrenis, sed bonis operibus insistant.

7 In tantum autem valet implicita fides, ut dicitur quidam, quod si aliquis eam habet, scilicet quod credit, quod Ecclesia credit, sed falso opinatur ratione naturali motus, quod pater maior, vel prior sit filio, vel quod tres persone sunt tres res a se inuicem distincte, quod non est haereticus, nec peccat, dum modo hunc errorem suum non defendat: & hoc ipsum credit quia credit Ecclesiam sic credere: & sua opinionem fidei Ecclesia supponit: quia licet sic male opinetur, tamen non est illa fides sua, immo fides sua, fides est Ecclesia. infra eodem, ca. damnamus, circa finem.

IDEM INNOCENTIVS SVPER cap. Damnamus.

- 1 Non licet publice de fide disputare causa tumultus & perfidia.
- 2 Licet quandoq; de fide disputare publice ad refellendos haereticos.

DAMNAMVS ergo.] Defendere.] hoc enim nullatenus liceat, immo, quod plus est, nec disputare de fide licet publice turbis coadunatis causa tumultus, vel sine perfidia defendendae. c. de sum. trinit. & fide catho. l. pen.

2 Si autem ad confusionem haereticorum, vel ad veritatem clarificandam disputaret aliquis, non crederetur malum, ut fecit Silvester Papa.

GLOSSA IOAN. AND. SVPER tit. de summ. trinit. & fide catho. in Sexto Decretalium.

EIDELI] Errore Gregorum, qui dicebant Spiritum sanctum procedere a solo patre, extipato per canones, de quo de consecr. dist. 5. ca. penult. & ultim. adhuc quidam in errores alios inciderunt, negantes, Spiritum sanctum eternaliter processisse a patre & filio: alijs dicentibus, quod ab utroque procedebat, non tanquam ex uno principio, sed tanquam ex duobus principijs, & duabus inspirationibus. Gregorius X. in generali concilio Lugdunen. primo ponit confessionem suam, quam

† Ad hunc cum coarunt tunc per sancti Thomam libeto l. art. 14.

† De doctina Innocentij hoc loco qua ueritate communiter uide quae scribo in super q. 7. mae pama rectorij.

† Hae in ligere sicut plerumque in hac parte mentantur per l. non C. de su. ni. & sup. q. 10.

† De diversis erroribus circa Spiritum sanctum de Alfonte Castrii s. ad haereses, ut bo Deus, ref. io. 1. & seq.